

STUDIJŲ DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Kodas
SENOJI BALTŲ RAŠTIJA	

Dėstytojas (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis: doc. dr. Birutė Kabašinskaitė Kitas (-i): doc. dr. Eglė Žilinskaitė-Šinkūnienė	Baltijos kalbų ir kultūrų institutas

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) tipas
Pirmoji	pasirenkamas

Igyvendinimo forma	Vykdyto laikotarpis	Vykdyto kalba
auditorinė	rudens semestras	lietuvių kalba

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: gebėjimas skaityti tekstus gotikiniu šriftu	Gretutiniai reikalavimai (jei yra): –

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	130	32 (+2)	96

Dalyko (modulio) tikslas		
Per šio dalyko studijas ugdoma: analitinis ir kritinis mąstymas: gebėjimas analizuoti, išvelgti sąsajas ir vertinti informaciją; esminės kalbotyros žinios ir gebėjimai: lietuvių, latvių ir prūsų kalbos raštijos raidos kaip kultūros proceso supratimas; gebėjimas analizuoti ir interpretuoti lietuvių, latvių ir prūsų kalbos raštiją kaip reiškinių.		
Dalyko (modulio) studijų rezultatai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
gebės analizuoti baltų raštijos reiškinius, išvelgti sudėtinės dalis ir ryšius tarp jų	Paskaita, informacijos paieška, literatūros skaitymas	darbas seminarų metu; teorinė ir praktinė egzamino dalis
gebės kritiškai analizuoti, lyginti ir sisteminti baltų tekstų kalbinius, tekstologinius duomenis	paskaita, diskusija, literatūros skaitymas	darbas seminarų metu; rašto darbai (praktinės užduotys); praktinė egzamino dalis
įgis žinių apie baltų raštijos istorijos etapus, jų raidos skirtynes ir bendrybes	paskaita, diskusija, literatūros skaitymas	darbas seminarų metu; teorinė egzamino dalis
gebės pateikti apibendrintas išvadas	paskaita, diskusija	teorinė ir praktinė egzamino dalis

Temos	Kontaktinio darbo valandos							Savarankiškų studijų laikas ir užduotys	
	Paskaitos	Konsultacijos	Seminarai	Pratybos	Laboratoriniai darbai	Praktika	Visas kontaktinis darbas	Savarankiškas darbas	Savarankiškai atliekamos užduotys
1. Baltų raštijos genezė.	2						2	10	Mokslinės literatūros skaitymas

Ikikrikščioniškų baltų tekstų ir rašto buvimo problema. Baltų raštijos pradžia VE kontekste.								Literatūra: P. U. Dini <i>Baltų kalbos: Lyginamoji istorija</i> , Vilnius: MELI, 2000, 201–207; 295–308; P. Vanags, „Latvian texts in the 16th and 17th centuries: beginnings and development”, in: Kristiina Ross, Pēteris Vanags (eds.), <i>Common Roots of the Latvian and Estonian Literary Languages</i> , Frankfurt am Main, Berlin, Bern, Bruxelles, New York, Oxford, Wien: Peter Lang, 2008, 173–197.
2. Trumpa baltų rašto (šrifto) istorija. Prūsų, lietuvių, latvių lotyniškasis alfabetas. Specifiškumai.	2		2				4	10 Mokslinės literatūros skaitymas; praktinis įvairių tekstų rašmenų lentelių, parengtų Palionio, Mažiulio, Bergmanės, Blinkenos, nagrinėjimas ir lyginimas. Literatūra: J. Palionis, <i>Lietuvių literatūrinė kalba XVI–XVII a.</i> , 1967, 19–50; V. Mažiulis, <i>Prūsų kalbos paminklai I</i> , 1966, 41–50. Anna Bergmane, Aina Blinkena <i>Latviešu rakstības attīstība</i> , Rīga: Zinātne, 1986, 18–37.
3. Pirmieji rankraštiniai prūsų, lietuvių ir latvių tekstai. Prūsiškos frazės neprūsiškose knygose.	2		4				6	20 Mokslinės literatūros skaitymas, praktinis tekstų pažinimas, nagrinėjimas; rašto darbas (praktinės užduotys) Literatūra: Z. Zinkevičius, <i>Lietuvių kalbos istorija 3: Senųjų raštų kalba</i> , 1988, 237–241; A. Ozols, <i>Veclatviešu rakstu valoda</i> , 1965, 38–50; 57–68. I seminaras: nagrinėjami pirmieji rankraštiniai lietuviški poteriai, glosos lotyniškose knygose II seminaras: nagrinėjami latvių rankraštinės maldos ir pasaulietiniai įrašai; prūsų Elbingo žodynėlis, Bazelio tekstelis.
4. Pirmosios spausdintos baltų knygos – katekizmai. Pagrindinių maldų istorija. Vertimų šaltiniai.	2		2				4	10 Mokslinės literatūros skaitymas, praktinis tekstų pažinimas, nagrinėjimas. Literatūra: Z. Zinkevičius, <i>Lietuvių kalbos istorija 3: Senųjų raštų kalba</i> , 1988, 21–43, P. Vanags <i>Luterāņu rokasgrāmatas avoti</i> , 2000, 325–331; V. Mažiulio, B. Stundžios straipsniai iš http://www.prusistika.flf.vu.lt
5. Lietuvių, latvių ir prūsų kalbų tyrinėjimo istorija. Žymiausias gramatikos bei žodynai.	4		4				8	20 Mokslinės literatūros skaitymas; praktinis tekstų pažinimas, nagrinėjimas. Literatūra: V. Urbutis, „Žodynų istorija”, LKE, 731–735. J. Palionis, <i>Lietuvių rašomosios kalbos istorija</i> , 1995, 101–106; 116–119. V. Urbutis, [rec.] <i>Senieji latvių kalbos žodynai</i> , LKK 6, 287–312. R. Grabis, „Pārskats par 17. gadsimta latviešu valodas gramatikām”, <i>Darbu izlase</i> , 2008, 82–149 (skaitomos ištraukos). I seminaras: nagrinėjama Danieliaus Kleino ir 1737 m. gramatika; susipažįstama su Johano Georgo

									Rėhėhūzeno, Paulo Einhorno, Heinricho Adolfijaus, Georgo Dreselio ir Johano Langijaus latvių kalbos gramatikomis. II seminaras: nagrinėjami Konstantino Sirvydo žodynai, „Clavis“, Georgo Mancelio „Lettus“, Georgo Elgerio „ <i>Dictionarium Polono-Latino-Lottaicum</i> “.
6. Biblijos ir bibliinių tekstų vertimo į lietuvių bei latvių kalbas istorija.	4		4				8	20	Mokslinės literatūros skaitymas, praktinis tekstų pažinimas, nagrinėjimas; rašto darbas (praktinės užduotys) Literatūra: Z. Zinkevičius, <i>Lietuvių kalbos istorija 3: Senųjų raštų kalba</i> , 1988, 63-71; 223–227; A. Ozols, <i>Veclatviešu rakstu valoda</i> , 1965, 260–269; 301–311. I seminaras: Bretkūno, Chilinskio verstos Biblijos nagrinėjimas. II seminaras: Gliuko verstos Biblijos nagrinėjimas; išlikusių Fiurekerio vertimo fragmentų pažinimas.
7. Pasiruošimas egzaminui ir jo laikymas		2					2	6	Per seminarus nagrinėtų tekstų ir skaitytos literatūros peržiūrėjimas. Paskaitų medžiagos kartojimas.
Iš viso	16	2	16				34	96	

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Darbas auditorijoje seminarų metu	20	Semestro metu	2 balai: aktyviai dalyvauja diskusijose, tinkamai atsako į klausimus, tinkamai formuluoja mokslo problemas ir klausimus auditorijai 1 balas: dalyvauja diskusijoje, tinkamai atsako į užduodamus klausimus 0 taškų: lanko seminarus, tačiau beveik nedalyvauja diskusijoje
Rašto darbai (praktinės užduotys)	30	Semestro metu	3 balai: tinkamai atliktos praktinės užduotys (turi būti tinkamai atlikta ne mažiau nei 91% praktinių užduočių) – analizė labai išsami, išvados pagrįstos 2 balai: tinkamai atliktos praktinės užduotys, tačiau viena kita išvada nėra pagrįsta 1 balas: atliktos praktinės užduotys, tačiau analizė nėra išsami, dalis išvadų nepagrįstos 0 — įvertinimas neatlikus praktinių užduočių
Egzaminas	50	sausis	Egzamino pažymys (x 0,5) susideda iš dviejų lygiaverčių dalių: A. Teorinė dalis (keli klausimai iš per paskaitas ir seminarus aptartųjų temų): 5 balai: puikios, išskirtinės žinios ir gebėjimai; sugebėta pagrįstai, išsamiai palyginti įvairius lietuvių, latvių ir prūsų raštijos aspektus 4 balai: tvirtos, geros žinios ir gebėjimai; sugebėta pagrįstai, bet ne visada išsamiai palyginti tam tikrus lietuvių, latvių ir prūsų raštijos aspektus 3 balai: vidutinės žinios ir gebėjimai, yra neesminių klaidų. 2 balai: žinios ir gebėjimai blogesni nei vidutiniai, yra klaidų. 1 balas: žinios ir gebėjimai tenkina minimalius reikalavimus 0 balų: netenkinami minimalūs reikalavimai B. Praktinė dalis – dviejų pateiktų tekstų lyginamoji analizė: 5 balai: sugebėta pagrįstai, išsamiai, visapusiškai palyginti pateiktus tekstus 4 balai: sugebėta pagrįstai, bet ne visada išsamiai ir visapusiškai palyginti tekstus

			<p>3 balai: sugebėta palyginti, bet trūksta analizės pagrįstumo, išsamumo, visapusiškumo</p> <p>2 balai: sugebėta palyginti, bet yra klaidų, analizė neišsami, nevisapusiška</p> <p>1 balas: tekstų palyginimas ir analizė tenkina minimalius reikalavimus</p> <p>0 balų: netenkinami minimalūs reikalavimai</p>
--	--	--	--

Autorius	Leidimo metai	Pavadinimas	Nr. ar T.	Leidykla ar internetinė nuoroda
Privaloma literatūra				
Dini P. U.	2000	<i>Baltų kalbos: Lyginamoji istorija</i>		Vilnius: MELI
Zinkevičius Z.	1988	<i>Lietuvių kalbos istorija 3: Senųjų raštų kalba.</i>		Vilnius: Mokslas
Ozols A.	1965	<i>Veclatviešu rakstu valoda</i>		Rīga: Liesma
Papildoma literatūra				
Mažiulis V.	1966; 1981	<i>Prūsų kalbos paminklai</i>	1–2	Vilnius: Mintis, Mokslas
Palionis J.	1967	<i>Lietuvių literatūrinė kalba XVI–XVII a.</i>		Vilnius: Mintis
Palionis J.	1995	<i>Lietuvių rašomosios kalbos istorija</i>		Vilnius : Mokslo ir enciklopedijų leidykla
Rinkevičius V. [ir kt.]	2012–2013	Prūsų kalbos paveldo duomenų bazė		http://www.prusistika.flf.vu.lt
Ross K., Vanags P. (eds.)	2008	<i>Common Roots of the Latvian and Estonian Literary Languages</i>		Frankfurt am Main: Peter Lang
Bergmane A., Blinkena A.	1986	<i>Latviešu rakstības attīstība</i>		Rīga: Zinātne
Grabis R.	2006	<i>Darbu izlase</i>		Rīga: LU Latviešu valodas institūts
Urbutis V.	1963	[rec.] <i>Senieji latvių kalbos žodynai LKK 6, 287–312</i>	6	Vilnius: LKI
Vanags P.	2000	<i>Luterāņu rokasgrāmatas avoti. Vecākā perioda (16. gs. – 17. gs. sākuma) latviešu teksti</i>		Stokholma, Rīga: Memento, Mantojums

Atnaujinta: 2025-03-28